

Učiteljski Tovariš

Glasiló „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Urejujeta:

Jakob Dimnik in **Engelbert Gangl**

učitelja v Ljubljani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: **Jakob Dimnik**, Šubičeve ulice št. 3.

Vsebina: Po zborovanju našega parlamenta. — Fran Rojina: Učitelj-čebelar. — M. Poklukar: Olajšave. — Jakob Dimnik: Jezikov nauk v prvem šolskem letu. — Vestnik — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Gospodarski program.

Po zborovanju našega parlamenta.

XI. glavni skupščini „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“, ki se je vršila dne 10. in 11. t. m. v Gorici, bomo podali svojim čitateljem obširnejše poročilo. Za danes hočemo izpregovoriti samo dve tri o vtiskih, ki smo jih dobili ob tem zanimivem zborovanju.

Pred vsem moramo poudarjati, da veje med učiteljstvom, ki je združeno v „Zavezi“, duh stanovske zavednosti in stanovskega ponosa, da hrepeni to učiteljstvo z neustrašno silo po svojih pravicah, da se zaveda svoje veljave ter svojega pomena za narodovo omiko in da zahteva — ne samo prosi — za svoje delo zaslužen plačilo!

Vse to je znak učiteljstva napredne misli in njegove svobodne volje.

Učiteljstvo je stan, ki mu po številu njega članov ni kmalu para. In ta, po številu in po svoji važnosti vsega uvaževanja ter vsega spoštovanja vredni stan je ustvaril danes mogočno stranko, s katero mora računati v političkem življenju tista stranka, katera hoče, da preidejo njene misli po vseh slovenskih kronovinah, da se učvrsti njena veljava in trajnost.

Z učiteljstvom pa simpatizuje le ona stranka, ki je zavzeta za duševni napredek narodov, ki hoče slovenskemu narodu svobode, katera živi v vedi in omiki, ki hoče slovenskemu narodu — bodočnosti.

Jasno je, da se nagiblje zavedno učiteljstvo k stranki, ki je zanj — a ne nagiblje se samo, temveč se čuti del tega telesa! Danes smo o tem na jasnem, zatorej bodi jasna tudi naša beseda! Če bi govorili le sub rosa, bi bilo to znamenje naše strahopetnosti in slabo izpričevalo naše zavednosti.

Narodna napredna stranka je sprejela v svoj program tudi naš program v vsem obsegu ter je nebrojnokrat pokazala, da je zavzeta za nas. Njeni pristaši, kateri so člani krajnih, okrajnih in deželnih šolskih svetov, so vedno delovali za povzdigo ljudskega šolstva, so se vsekdar zavzemali odločno in neustrašno za pravice slovenskega učiteljstva in so že mnogokrat preprečili, da ni tega ali onega učitelja udarila krivična

šiba. Drugi, ki niso člani zgoraj imenovanih korporacij, delajo za nas drugod in drugače, delajo za nas v časopisju, katerega glas sega daleč, daleč . . .

Tudi tisti, ki rujejo proti učiteljstvu v časopisih, to dobro vedo, zatorej pišejo v nam nasprotnem in sovražnem smislu in — če ni drugače mogoče — lasajo v svojih glasilih odlične člane našega stanu poimence iz prozornega namena, da bi jim škodovali!

A dokler imamo toliko prijateljev, se ne bojimo sovražnikov!

Delegacija je izvolila pri XI. skupščini „Zaveze“ nje častnima članoma dva odlična rodoljuba in voditelja narodne-napredne stranke, župana Ivana Hribarja in dr. Ivana Tavčarja. S tem ni le javno in odkrito izrekla zahvale in priznanja možema, ki sta v neštetih slučajih pokazala, da jima utriplje srce za sveto učiteljsko stvar, temveč s tem je odlikovala ono stranko, katero vodita, katera nam rekrutuje toliko vrlih mož, ki delajo in goré za naš stan!

Prepričani smo do duše, da se ni zmotila slavna delegacija niti za las v misli, da nam ravno po delovanju takih mož pride zaželena bodočnost.

In zadnji čas je že, da nam pride! Pri XI. skupščini „Zaveze“ smo se živo prepričali, kako so je krvavo potrebni naši vrli tovariši na Goriškem, Primorskem in v Istri. Tam ne more iti več dolgo tako dalje! Tam so pritirale žalostne in škandalozne razmere učiteljstvo malone do obupnosti, in ono, kar je govoril Gangl o socijalnem demokratizmu, je bilo najumestnejše, ker je bilo govoreno v Gorici v lice trem slovenskim poslancem.

Kdor je čul Vrtovčevega govora prvo polovico, ta je z grozo spoznal, da so že popokale vse harmoniško ubrane strune, da se morajo te vnebovpijoče razmere nemudoma izboljšati.

Čudno in nerazumljivo se nam torej zdi, da ni nobeden izmed treh prisotnih poslancev izpregovoril niti besedice, to tem bolj, ker sta bila med onimi tremi poslanci voditelja obeh strank, ki so se na zlo rodile na Goriškem. Dr. Gregorčič in dr. Tuma sta molčala kot grob. In če znata pisati, bi morala znati tudi govoriti zlasti tam, kjer zboruje učiteljstvo, brez katerega ne bo niti Gregorčičeva, niti Tumova stranka deležna večnega življenja!

Zatorej se nam pa zdi najlepši znak zavednosti goriskega učiteljstva dejstvo, da ustvarja svojo učiteljsko stranko, ki se bo pridružila oni, katera je bo vredna!

Veseli nas tudi neopisno, da smo z izpremenjenimi pravili „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ pri XI. skupščini v Gorici sprejeli v svoje vrste hrvaške tovariše iz Dalmacije, da ne bodo tudi odslej tako osamljeni in v žalostnih razmerah živeli med dobrim svojim narodom, nego da bodo imeli odslej krepko zaslombo med svojimi slovenskimi tovariši.

O, koliko nas bo poslej, in kje je moč, ki bi nas mogla streti?!

Zatorej pa nam danes ponosno in veselo vzigrava srce, ko nam vstaja pred dušo lepa slika XI. skupščine naše „Zaveze“, ki je toliko lepša, ker bi je kmalu ne bilo! Ne obupajmo! Naš pogum je trdoživ in daje oslabilim žilam novih moči. S sprejetjem Ganglove in Vrtočeve resolucije se je obrnilo vse učiteljstvo — do 2000 živih duš — naravnost in z jasno izrečenimi željami do vseh naših poslancev, ki so zastopniki slovenskega in hrvaškega naroda v deželnih zborih in v državnem zboru to stran Litave. In kadar se prvič snidejo naši poslanci, da začno izvrševati svoje odgovorno zvanje, takrat bo morda zasvetil prvi žarek vzhajajočega — našega solnca!

In sam Bog ne daj, da bi se varali v teh mislih!

Učitelj-čebelar.

Poročal pri okrajni učiteljski konferenciji nadučitelj **Fran Rojina.**

Prav redek je učitelj na deželi, ki bi se v svojem svobodnem času ne bavil s kakim postranskim opravilom bodisi v zabavo, bodisi v izboljšanje svojih gmotnih razmer, ali pa je sploh delaven po geslu: „Ne samo, kar vелеva mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan.“ Ta je vnet sadjar in sploh vrtnar, oni spreten orglavec, drugi pevovodja kakemu pevskemu društvu, ali je občinski tajnik, načelnik gasilnega društva, kmetijske podružnice itd. — povsod najdemo učitelja v prvih vrstah v delovanju med narodom.

Posebno veliko pa bi učitelj storil lahko za povzdigo racionalne čebeloreje; lahko bi bil pionir v čebelarstvu, katero je padlo pri nas na tako nizko stopnjo, da se smemo Kranjci po vsi pravici sramovati takega nazadnjaštva. Kaj bi rekli naši dedi in pradedi, ko bi mogli videti naše sedanje čebelarstvo! Izginili so nekdanji polni čebelnjaki; le tupatam kaže kaka starina svoja gola rebra in leze na kup ter že zdavnaj več ne služi svojemu prvotnemu namenu, ampak za shranjevanje razne stare šare. Seveda so še izjeme in še se vidi kak čeden čebelnjaček, vendar opravičeno trdim, da nimamo na Kranjskem niti desetine čebel, kolikor so jih imeli naši predniki pred 50 ali več leti; to potrди lahko vsak star čebelar. Vzrok temu so bile nekatere zaporedno slabe čebelarske letine, slabejša cena čebelarskih pridelkov, potem pa tudi to, da se od višjih oblastnij za čebelarstvo ni toliko storilo kot za druge panoge kmetijstva, in tako je čebelarstvo polagoma prilezlo, seveda največ po krivdi čebelarjev samih, do žalostnega današnjega položaja. Slovencem prirojena ljubezen do čebelarstva pa nikakor ni izumrla, to nam izpričuje dejstvo, da je pristopilo k lansko pomlad ustanovljenemu čebelarskemu

društvu do danes že blizo 600 članov, kar znači za tako mlado društvo izredno veliko. In kadar bodo čebelarji izprevideli razloček med racionalnim čebelarstvom — katero razširjati je glavni namen — in med sedanjim načinom, potem jih bo kmalu 1000 in več članov, zlasti kadar se bodo začeli kazati uspehi skupnega razpečavanja čebelarskega blaga po primerni ceni, k'o bodo čebelarji uvideli, da delajo tudi zase in ne samo v prid medarjem in prekupcem.

Ali se pa bo racionalno čebelarstvo med ljudstvom razširilo ali ne, to je odvisno v prvi vrsti od učiteljev, ki žive med narodom. Njih moralčna dolžnost je, ljudstvu do večje blaginje pomagati, kjer jim je mogoče, saj to ljudstvo bo hvaležno in jim ne bo z nevoljo delilo četudi še izdatnejše povišanih plač, dobro vedoč, da so mu učitelji za Bogom največji dobrotniki.

Kako pa naj dela učitelj za povzdigo čebeloreje? Odgovor na to je prav kratek: Čebelarji naj sam racionalno! Ako čebelarji učitelj vzorno v smislu naprednega čebelarstva, bo takoj našel posnemovavcev. Seveda je naš čebelar skrajno konservativen in ne opusti prej žvepla, dokler ga popolnoma ne prepričaš, kako škodo si napravlja s tem, da pri trganju mori čebele z žveplom enako kot bi hotel kdo kravo ubiti, da ji odvzame mleko, ali posekati drevo, da mu obere sad. Kadar pa uvidi, kako lahko pripravno in z boljšim uspehom se čebelarji po načinu, kot čebelarji n. pr. ti, potem ne izostane, če je le malo vreme, nobeno nedeljo ter hodi k tebi po svet, kako storiti to, kako ono, da bo bolj prav. Pa ne samo eden — kakor bi se zmenili: pride jih vedno več in k deseti maši hodijo že ob sedmih, da čim več izvlečejo iz tebe, ko sede pri tujih čebelah, čakajoč, da „skupaj“ pozvoni. In človek potem sam ne ve, kdaj je pripomogel k temu, da je postalo v dotičnem kraju toliko novih čebelarjev in iz Savlov toliko Pavlov, ki med sabo tekmujejo, kdo bo imel bolj pravilno izdelane in lepše poslikane panje pa tudi bolj čebelne in močnejše.

Da je na Češkem, v Nemčiji in posebno v Belgiji čebelarstvo tako razvito, imajo največjo zaslugo učitelji, katerih je samo na češkem pri nekem osrednjem čebelarskem društvu izmed 4000 članov nad 800. Predsedniki podružnic omenjenega osrednjega čebelarskega društva so skoraj brez izjeme samo učitelji, ki teoretično in v svojih vzornih čebelnjakih tudi praktično predavajo o racionalnem čebelarstvu. Tako naj bo v prihodnje tudi pri nas; imeli bomo enake uspehe kot jih imajo na Češkem in drugod, pa lahko še boljše, ker naša lega je mileja in vrhutega imamo še tako izborna čebelna plemena, da slovi po vsej Evropi. Z novim letom, ko visoko ministrstvo potrди nova društvena pravila, se bodo osnovala tudi pri nas, na Spod. Štajarskem in Koroškem ter na Primorskem podružnice osrednjega „Slovenskega čebelarskega društva“. In kdo naj bi bili tem podružnicam predsedniki, če ne v prvi vrsti učitelji, ki se ne boje dela? Pa bo kdo dejal: Kako vendar naj bom predsednik čebelarske podružnice, ko sem že vse pozabil, kar sem se nekoč na pripravnici o čebeloreji učil? Ej, dragi tovariš, to si lahko pozabil, saj si gotovo tudi že vedno raznih pravil in dokazov pozabil, ki si jih pač boljše znal kot osnovne resnice čebelarstva. Zahtevati vendar ne more nihče, da postane že v pripravnici, kjer se ima toliko različnih predmetov učiti, mojster v čebeloreji; naj bode zadovoljen, da dobi vsaj podlago, na kateri se potem v življenju s pomočjo dobrih čebelarskih knjig in s